

umiarssuít, pujortulêrâq, imalûnît kulturíkut politikimut isúmat

agdlagtoq: Aqigssiaq Møller

erqarsauterssoreruvdlune oqatdlínerne agdлагаqartarnernilo kulturpolitike iláinêriardlune agtorneqartarpoq. píssutsit atautsimut issigísagaine – inuiaqatigít inûniarnermíkut pissariaqartitait najorqutaralugit – isumaqarnarpoq isúmeriartarnerit politikíkut kísalo kulturíkut torqamavigniagaq iluamik sukumíssumik atuadlangniarqârnago aniatíneqartartut. tássame isúmeriartarnerit sarqumiúneqartartut kulture politikimut túngángitsutútdlusôq imalûnît politike kulturimut túngássuteqángitsutut oqautiginiartarpât. avdlatut oqautigalugo: kulturpolitike misigíssutsit piviusorpálángitsut atordlugit agtutdlatsiarneqartarpoq pimôrusáungitsumik. inuiaqatigíussugut ingerdlaniarnivtine isúmat iluartut ilorrauvdlo tungânut tíkuartüssissut atausiákât sarqumiúneqartarput. erqarsautitdle inêrnerígajugpât aningaussarsiat najorqutaralugit aningaussatdlo kúsisa erqarsautigalugit iluarsáussiniarneq (tamána takuneqarsinauvoq kalâtdlit ilíniardluarsimassortaisa atorfiligtut aningaussarsiagssamíkut kigsauteqartarnerisigut – tássa autdlartitaujumassaramik, nauk akigssarsiat taimáitut avdlanut inûtig-

ssarsiortunut nalerqiutdlugit kalâlerpalúngígkალაუqissut. taimailivdlutigdlume avdlat avqutigssiútarpait inuiaqatigít issigineqarnigssáinut âmalo kulturíkut politikimut).

táuna nâmaqaq. kulturpolitikíkut isúmersútausínaussut agdlautiginiagkáka pulavfigínardláka.

nunavíne kulturpolitikeqarpugut?

táuna akísavdlugo ajornaquteqarsoríngilara. kulturpolitike ingerdláneqarsimassoq tássauvoq europamiut atugartúngoriartornerat pingârtitdlugitdlo eriagíssait torqamavigalugit pitsaunerpâsugalugitdlo siumukarniarneq. tamána anguniarneqarsimavoq europamiut periausiat maligtaralugo kulturpolitikíkut kísalo inûtigssarsiorníkut ingerdlatsiníkut. tamatuma kingunerâ píssutsit avdlángoria-târujugssuarnerat. tamána tamarmik nalúngilât taimáitumik sorpagssuit taigúngígkალადlugit nalgígístsinermik isumaq politikíkut piviusúngorteriarnearsimassoq ássersútitigítdlatsiarniarpara. tamatuma kingunerisimavâ inungnik nugtertitsineq âmalo ilíniartitauníkut pilerssârusiaussartut. avdlatut oqautigí-

Karl Kruse, Godthåb.

Fot.: Ole Jørgensen

sagáine malungnarpoq nunavtíne kulturpolitíke timíkut pigigsáriartuínarneq tunulequtaralugo ingerdlániarneqarsimassoq tamatumalume tunulerpiarâ qavdlunāngorsaineq.

kulturpolitíkeqangilaq.

inuit ilait oqariartarput kulturpolitikimik nunavtíne ingerdlatsissoqángitsoq. tamána uvanga kúkussûsorivara. kalâtdlíme amerdlanerpârtaisa kigdlup tungâ takutítarpât. ímaqame avdlatut sapilerfikut kalâliússuseq qavsînit neqitarineqartaraluarpoq isúmatdlume tatiginardluartumik sarqúmiúneqartardlutik, timíkutdle kulturíktudlo kigsautigissatut piúmassarissagait inuiaqatigít pigigsâr-

torssuit pissariaqartitáísut íput: sivningmik píssapilungneq inugpalāngitsoq.

nunarssuarne tamarme píssutsit avdlāngorput.

isumaga maligdlugo – ilait isumaqarsináuput erqúngitsuliortunga – qularutigssáungitdluínartumik nunarssuarne píssâpilungneq píngortitamik atornerdluinermik kingunilik torqámavigissaugaluaq kúkulugtorpoq. tamatumame kingunerisimavâ nutaussumik erqarsariartalerne-
rup nunavtínut ángúkiartulersimanera. taimáikaluartoq puigortariaqángilarput siulivut oqautigineqartarmata ingmingnuínaq isumagalutik piniagagssanik nungusaipilungnermik quiaqissaqángitsutut.

Aka Hoegh.

Fot.: Ole Jørgensen.

tássame áma nalúngínamíko piniagagssaerúkaluarunik núngutigínarsinaugamíko. siulivutdle qáumaissaqángitsúso-rineqartarput ...

kulturpolitíke kalâtdlimut nalerqútoq.
kalâtdlit avdlatdlume soqutigissaqartut uvdlumíkut oqatdlítarnerisigut pâsinar-siartuínarpoq kulturíkut ingerdlatsineq kalâliússuseq nunavdlo túniúsínaussai najorqutaralugit timitalerniartariaqar-toq.

tamatumane tunulequtarineqarsínau-ssut pingasuvíngordlugit ingmíkórtíne-qarsínáuput:

1. oqautsivut,

2. nunavta nunatâ, imartâ kîsalo ímap narqa (nunavta túniúsínaussai),
3. siuaissat kulturíat uvdlumíkutdlo kulture.

oqautsivut.
kulturpolitíke kalâtdlit tunulequtait nu-navdlo túniúsínaussai najorqutaralugit ingerdláneqásagpat oqautsit saniorqutâ-gínarneqarsínáungitdlat túngavigissaria-qardlutigdle. inuit nunavtíne najugaqar-tut ersserqigsumik isumalingmigdlo atá-ssuteqaqatigísagpata oqautsivut túngavi-gísavdlugit nalerqúnerpáuput, tamatu-manilo áma tusagagssiat qámarsaitau-ssut angnertunerulersíníarâine oqautsi-

vútaoq autdlaivigissariaqarput. qáumar-
saqatigíngnivitigúme inuiagtut inugtutdlo
tatiginerput pigiliutdluarsínaunerúsagav-
tigo tamánalo inuiaqatigígtut iluaqutiga-
lugo.

erqarsautit táuko isumaqatigiguvtigik
ãmátaoq isumaqatigísavarput kalâleq
ingminut tatigissoq patajaitbordlo nuna-
milo túniusinaussai tunârtaralugit inû-
niartoq kalâtdlimit qavdlunâttut píkorig-
kaluardlune ingminut tatigíngitsumit
nunavtíne inūsavdlune nalerqúnerussoq.

tamatumane pâsivdluartariaqarparput
oqautsit nakússagsarneqartarmata ineri-
artortíneqartardlutigdlo inuiaqatigít
iluáne. tássa angerdlarsimavfingne, mêt-
qanut pârqingnigtarfingne, atuarfingne,
ilíniarfingne (uvane seminaria mêtqa-
nigdlo pârqingnigtarfingnut ilíniarfik
pingârouteqardluínarput), peqatigígfing-
ne, súngivfik erqarsautigalugo inatsisi-
liane, tusagagssívfíne ássigíngitsune, ug-
sagsârutine, il. il.

nunavta túniusinaussai.

avatânit inangerneqariartuínarnerput
unigtíkuminaitsoq anigorniásaguvtigo
ûmassut inûniutit nungusapilungneqángí-
nigssait kîsalo pingortitap mianerssuait-
dliorníkut mingugtipilungneqángínigssâ
sianigivdluínartariaqarpavut. tamatumú-
nga kulturpolitike – eqêrsimârtoq pata-
jaitbordlo – avámut igdlersûtausínaussut
pingârnerit ilagísavât. politike taimáitoq
nuna tamákerdlugø (nunap iluane avá-
mutdlo píssutsit erqarsautigalugit)
ãmalo igdloqarfíkkûtârtumik ingerdláne-
qartariaqarpoq. kingugdlerme kommunit
súniuteqarnigssamingnut periarfigssaqar-
dluásáput.

kulture.

kalâtdlit kultureqartuarsimavugut. ta-
mána piviuussúngorsimavoq kalâtdlit
píngortitarssuarne artornartorsiornar-
tartume inûneratigut nersornartúkut. ta-
mánalume europamiut inûneránit avdlau-

Lund Kuko, Kungmiut.

Fot.: Ole Jørgensen.

neroqaoq, tássame íssigtup kulturianit autdlaiveqarame. tamána takuneqarsínauvoq inuiaqatigít ingerdlausiatigut oqautsitigut avatangíssitdlo inûniarnermut túngássuteqartut átaviginiarnerisigut. táukúpúme ataqatigígdluínartut inuiaqatigígutdlo ingerdlaniarnerme avigsártíneqarsínáungitsut.

taimatut erqarsariarneq tunârtari-gáine piunassarissailo akuerssârdlugit oqautsit – kalâtdlit oqausísa – ineriartortíneqartuarnigssait eriagivdluínarnigssaitdlo aningaussarsiornikut siumukariartornigssatutdle pingartítariaqarpur. taimáitumik kulturpolitikike ersserqarigsoq nutâq mána pissariaqalerpoq. politikike ersserqarigsumik avdlángortariaqalerpoq. tamána inuit, nalivta, avatangíssit avatânitdlo naqisimaneqarnerup pissariaqardluínalersípât. paitsorineqarsínáungitsumigtaoq pásissariaqarparput kalâtdlit kulturiat tássáungingmat sulivfigssuarne suliareriardlugo tuniniarneqarsínauussoq imalûnit erqumítsuliaussoq támajuitsugssatut pisiarineqarsínauussoq kisiánile tássauvdlune inûnivik nunagissamut nalerqútoq.

erqumítsuliorneq kulturilo.

uvdluvtíne isúmiutaussartune erqumítsuliorneq kulturilo ássigígdluínartutut sarqúmiúneqartarput. tamána pivdlugo sarqúmiúkusugpara erqumítsuliorneq kulturip iláinátut, sôrngunalume pingártutut, issigigiga. kulturpolitikike oqatdlisigísgáine erqumítsuliornerínavigtut isumaqarfígalugo isumaliorpunga kúkulgutornerussoq. erqumítsuliornerup oqatdlisigíneqarnigssâ kigsautiginarpoq pissariaqardlunilume, kulturpolitikimigdle pilerssârusiorneq piviusúngortitsiniarner-

dlo avdlaussumik sukumínerussumigdlo erqarsariarfígissariaqarsoriváka.

kulturpolitikikut siúnerfigssaq.

kulturpolitikikut anguniagagssaq tamanut nalerqútoq timitalerniásagáine taerígkáka uko pingasut ilángútariaqarpur: oqautsit, inûniutit nunap túniúsinaussai kísalo kulture. sôrdlule áma agdlarêrsunga tamatumane oqautsivut torqamaviginiartariaqarpavut. tássame isumaqarnartarmat kulture avatânêrsoq nunavtínut kalâtdlinutdlo nalerqutíngivigsoq erqúniásagaluaruvtigo oqautsivtínut taimalo kalâtdlinut nukigdlârutaulerumârtoq. kulturpolitikime nutáme anguniagagssatut taineqartut akueriguvtigik taimalo áma taineqarêrsutut oqardluta: kulturpolitikike aningaussarsiorníikut politikitut pingártigaoq, tauva imatut oqariarneq ajornakusôrsísaq: „aningaussat kulturimut atugagssiaralugit pilerssârusiat ima imatutdlo amerdlatigítíneqarniarpata tauva aningaussartagssaisa ilait náparsimaveqarfingmit imalûnit inungnit ikiorsíssarfingmit tigussariaqásavavut. isumaqarpise tamána erqortuliornerussoq igdlersorneqarsínauussoq?“

taimaitut erqarsariartaustit siláinarmit nigârtuínardlune ingerdláneqarsínáungitdlat, inuiaqatigítde anguniagât tamanit pingârnerpautitagssaq maligtarissariaqarpoq saniorqutârnávêrsârdlugo. sunamiuna uvagut kalâtdlit inuiaqatigít akornavtíne tamanit pingârnerpautitdlugo anguniagarigíput, suna siunertarârput?

anguniagkat imalûnit siunertat

atausiákât.

anguniagkat atausiákât iluarinauteqartut sarqúmertalerput. ássersútígalugo taine-

Aka Høegh underviser på værkstedet i Godthåb.

Fot.: Kuneseq Rosing.

qarsínauvoq mêrquat atuarfiáne ingerdlauseriniarneqartutut landsrâdime akuerissausimassoq. kulturpolitikime erqarsautigalugo qanoq iliúsaugut, qanoq siunertalísavarput? taimatut aperineq ímaqa aperiniutáinavoq. kíángúvdlúníme kulturpolitikíkut anguniagagssaq tamanit akuerssârneqarsínauussoq oqausertaliorsínauvâ. imatúme oqartoqarsi-

naugame: kulturpolitikíkut anguniagagssaq tássauvoq inuit ineriartornigssamingnut inuiaqatigígtut inugtutdlo atausiákátut periarfigssíneqarnigssât pitsaussumik. tamatumúnákúme ikioqatigígdllune inuiaqatigít siumukartíneqarsinaungmata kalâtdlit piumassarissât tunulequtaralugit. aperqutivdle tugdlia uvavnut ajornakusôrneruvoq: qanoq

mānangaq tangeqartumik iliūseqásau-
gut?

ilitsorilerneq.

uvdlumikut timitalîniásagáine torqáma-
vigineqarsínaussut ilalernarnerssâṭ oqaut-
sime ilitsorilersitsinermípoq.

qanoq iliordluta kalâtdlit kulturiata
eriagissagssartai tamanut pâsitîniásava-
vut? tássa qanoq iliūseqarnivtigut oqaut-
sivut, imarput, nunarput kulturertputdlo
tunulequtaralugit.

qanoq iliūseqarsínaunermut atatit-
dlugo atago siúnersûtigeriardlara angat-
dlatit tusagagssissutinik tamalânik pilers-
suissut sineriangme angalaortuartugssat
pilersíneqarnigssait. atuagkat atorneqar-
sínaussut, nalunaerutit qáumarsainermut
túngássuteqartut oqatdlisigineqarsínaus-
sut, filmit ássigissaitdlo takutíneqarsí-

naussut, pisimassut tamalât sumitdlúnít
pissut oqatdlisigineqarsínaussut anga-
laorúneqartásagaluarput siunertaling-
mik. sôrdlume niorqutigssanik pajugtuis-
sarneq pissariaqartíneqarmat ukiorpag-
ssuarne ingerdláneqarsimassoq.

taimatut kommunit avqutigalugit kom-
munitdlo akissugssauvfíánik angatdlati-
nik pilersitsinerup kingunerisínauvâ inuit
kináussutsimíngnik inûnermigdlo pisūssu-
teqarneránik ilitsorqússilernerat. periar-
nerup inuit sineriangssuarne anersâkut
timíktudlo pisúngortísavai ingmingnut-
dlo tatiginerulersitdlugit kalâliússuser-
migdlo qagdlínarsiúngitsumik nuánaring-
nilersitdlugit kísalo ugperingnilersitdlu-
git. taimatut angussaqartoqarsínaugpat
tauva āma qarmarssuit avatáine patajait-
dluta avdlanut nagdlersūsínáungulí-
saugut.

Læserne — og — Redaktionen

I marts måned udkommer Dansk Etnografisk Forenings tidsskrift FOLK med bind 16–17, som er på over 500 sider og indeholder en lang række engelsksprogede artikler hovedsageligt om arktiske emner.

Det grønlandske Selskabs medlemmer tilbydes dette bind for en favørpris af 100 kr. ved bestilling inden 1. juni 1975. Normalprisen er 130 kr.

Dansk Etnografisk Forening gør samtidig opmærksom på, at der kan leveres enkelte eksemplarer af festskriftet til dr. Kaj Birket-Smith, bind 5, 1963, 347 sider til 40 kr. og festskriftet til prof. Erik Holtved, bind 11–12, 1969/70, 368 sider til 60 kr.

Begge disse festskrifter indeholder ligeledes et stort antal artikler på engelsk om arktiske forhold og om eskimoer.

Bestillinger modtages af Dansk Etnografisk Forening ved museumsinspektør Rolf Gilberg, Etnografisk Samling, Nationalmuseet, Ny Vestergade 10, 1471 København K.